

Diogelu Oedolion Archolledig

Pan mae honiad wedi ei wneud yn eich erbyn

Ar gyfer staff a gweithwyr gofal

Diogelu Oedolion Archolledig

Pan mae Honiad Wedi ei Wneud yn Eich Erbyn?

Mae pob Tîm Diogelu Oedolion Archolledig yn gweithio i sicrhau bod holl oedolion archolledig yn cael eu diogelu rhag gamdriniaeth ac esgeulustod a phan fydd cyfeiriad yn cael ei dderbyn, efallai bydd angen gweithredu er mwyn cadw unigolion yn ddiogel rhag niwed pellach neu beryg o niwed. Mae gan Wasanaethau Cymdeithasol ddyletswydd i ymateb i holl bryderon y mae'n derbyn os gall oedolyn archolledig fod mewn perygl.

Gall honiad sydd wedi ei godi fod yn eich gallu fel gweithiwr/wraig taledig, efallai eich bod wedi gwneud niwed neu roi oedolyn archolledig mewn perygl. Gall hwn fod am nifer o resymau, gan gynnwys gweithredoedd esgeulustra, gweithredoedd bwriadol, neu gweithredoedd sydd ddim yn fwriadol.

Pwy allai fod yn oedolyn archolledig?

Diffiniad Polisi Cymru o oedolyn archolledig yw:

“Person 18 mlwydd oed a hŷn sydd angen, efallai, gwasanaethau gofal cymunedol oherwydd afiechyd y meddwl neu anabledd arall, oedran neu salwch, ac sydd ddim yn gallu gofalu am eu hunain neu sydd ddim yn gallu amddiffyn eu hunain rhag niwed sylweddol neu ecsploetiaeth ddifrifol.”

Gall oedolion archolledig gynnwys pobl gydag anableddau dysgu, problemau iechyd y meddwl, pobl hŷn a phobl ag anabledd. Efallai bod eu sefyllfa yn cael ei gymhlethu gan ffactorau ychwanegol fel breuder corfforol, salwch difrifol, nam ar y synhwyrau, ymddygiad heriol, diffyg galluedd y meddwl, problemau cymdeithasol ac emosiynol, tlodi, digartrefedd neu gamddefnyddio sylweddau.

Cyfrinachedd

Pan wneir honiad, bydd yna wybodaeth efallai y bydd rhaid i ni ei rannu ag eraill, fel yr heddlu neu bobl sy'n monitro ansawdd gwasanaethau cofrestredig. Rydym yn cymryd gofal i sicrhau bod y wybodaeth ond yn cael ei rannu â'r bobl sy'n cymryd rhan yn y broses.

Beth sy'n digwydd pan nodir gofid?

Pan fydd honiad yn cael ei wneud, bydd penderfyniad yn cael ei wneud os bydd angen gweithred uniongyrchol i ddiogelu'r oedolyn archolledig. Bydd cymaint o wybodaeth a phosib yn cael ei gasglu a bydd angen rhannu'r wybodaeth hon ag asiantaethau eraill fel yr Heddlu neu sefydliadau sydd yn monitro safonau gwasanaethau cofrestredig. Bydd y wybodaeth hon ond yn cael ei rhannu gyda'r bobl sy'n ymwneud â'r broses Diogelu Oedolion Archolledig.

Bydd yr Uwch Swyddog Dynodedig yn cydlynu'r broses sydd wedi ei osod ym Mholisiau a Gweithdrefnau ar gyfer Amddiffyn Oedolion Archolledig Cymru a gall gynnwys cyfarfod strategaeth i bawb sy'n gysylltiedig â'r oedolyn archolledig i drafod yr honiad ac i benderfynu os oes angen archwiliadau neu weithrediadau. Ni fyddwch yn cael eich gwahodd i fynychu'ch cyfarfod hwn.

Efallai ysgrifennir cynllun diogelu oedolion i egluro i'r rhai hynny sy'n gysylltiedig beth yw'r gofidion ac i osod camau er mwyn cadw'r oedolyn archolledig yn ddiogel rhag mwy o gamdriniaethau neu esgeulustod.

Os bydd angen archwiliad bydd y cyfarfod yn trafod y materion i'w harchwilio. Gall yr archwiliad cael ei gynnal gan yr Heddlu, gweithiwr/wraig iechyd neu weithiwr/wraig gofal cymdeithasol. Os penderfynir bod hyn yn mater troseddol, bydd archwiliad yr Heddlu yn cymryd blaenoriaeth a gall hwn greu oedi.

Bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i gynnwys yr oedolyn archolledig yn y broses ac i barchu eu penderfyniadau a'u dymuniadau os yn bosib. Os bydd yr oedolyn archolledig wedi derbyn asesiad sy'n nodi nad oes gallu iddynt wneud y fath hynny o benderfyniadau, bydd penderfyniadau sydd er eu lles gorau yn cael eu gwneud drostynt.

Sut byddaf yn cymryd rhan?

Fel cyflogai o wasanaeth gofal efallai gofynnir i chi i weithio mewn lle gwahanol neu efallai gofynnir i chi i beidio â dod i'r gwaith wrth i'r broses Diogelu Oedolion Archolledig gael ei ddilyn ac unrhyw archwiliad gael ei gynnal. Mae hyn i amddiffyn yr oedolyn archolledig ond hefyd yn eich amddiffyn chi rhag cael eich rhoi mewn sefyllfa anodd wrth i gwestiynau manwl ynghylch yr honiad neu'r mater o ofid gael eu gofyn. Mae hyn hefyd yn sicrhau fod y gwasanaeth yn cyflawni ei ddyletswydd gofal i ddiogelu holl oedolion archolledig nes i'r sefyllfa gael ei ddatrys. Gelwir hyn yn waharddiad ac nid oes ragfarn.

Mewn rhai achlysuron efallai gofynnir i chi i weithio mewn lle gwahanol am weddill y lleoliad.

Bydd eich cyflogwr yn defnyddio polisiau cyflogi a fydd yn sicrhau fod gennych y cyfle i gael eich cefnogi, cael eich hysbysu ynghylch beth sy'n digwydd a bod gennych ddigon o amser i drefnu i rywun eich cefnogi pan gewch eich cyfweld neu pan rydych yn mynychu unrhyw gyfarfod.

Efallai gofynnir i chi i roi eich barn am y sefyllfa sy'n cael ei archwilio. Gallai hyn fod yn gyfweliad sydd wedi ei drefnu gan yr heddlu, neu gweithwyr proffesiynol eraill sydd wedi derbyn hyfforddiant i arwain archwiliadau sy'n gysylltiedig â gweithdrefnau Diogelu Oedolion Archolledig.

Gall gyflogeion gael cefnogaeth pellach gan eu is-adran personél neu adnoddau dynol, cynrychiolydd undeb llafur neu sefydliad proffesiynol, Canolfan Cyngor ar Bopeth neu gyfreithiwr/wraig.

Beth sy'n digwydd ar ôl yr archwiliad?

Unwaith bod yr ymchwiliad wedi gorffen, bydd cyfarfod arall yn cael ei gynnal fel y gall y bobl berthnasol sy'n cymryd rhan yn y broses o ddiogelu'r oedolyn archolledig adolygu'r ymchwiliad a phenderfynu os profwyd neu os na brofwyd yr honiad. Efallai bydd cynllun diogelu oedolion pellach yn cael ei greu i sicrhau diogelwch a lles parhaol yr oedolyn archolledig.

Efallai bydd gweithredoedd pellach neu newidiadau i'r ffordd y darperir gofal ac efallai bydd gofal yn cael ei fonitro drwy'r cynllun diogelu oedolion. Gall y cynllun gynnwys hysbysu sefydliadau eraill fel y Swyddfa Gwarcheidwaeth Gyhoeddus/y Llys Gwarchod neu wasanaethau cyfreithiol eraill.

Fel gweithiwr/wraig cyflogedig, yn dibynnu ar ganlyniadau'r archwiliad, efallai bydd trefnau disgyblaethol yn dilyn. Os profir yr honiadau neu'r gofidion yn eich erbyn, gallech gael eich hatgyfeirio at Y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd a fydd yn asesu yr holl wybodaeth a gasglwyd yn ystod yr archwiliad ac mi fydd yn ystyried eich addasrwydd i barhau i weithio gydag oedolion archolledig.

Byddwch yn parhau i dderbyn cefnogaeth gan eich is-adran AD/personél priodol yn y cyfnod hwn a byddwch yn cael eich hysbysu o ganlyniad y gynhadledd achos diogelwch oedolion.

Manylion cyswllt

Os hoffech drafod cynnwys y daflen hon ymhellach, gallwch gysylltu â rheolwr/wraig o fewn sefydliad eich hun neu gallwch gysylltu â'r Tîm Diogelu Oedolion Archolledig ar:

Blaenau Gwent:

Ffôn: 01495 315700

E-bost: dutyteam@blaenau-gwent.gcsx.gov.uk

Ffacs: 01495 353350

Caerffili:

Ffôn: 0808 100 2500

E-bost: diogeluoedolion@caerffili.gov.uk

Ffacs: 01443 864664

Sir Fynwy:

Ffôn: 01291 638928

E-bost: monpovaduty@monmouthshire.gcsx.gov.uk

Casnewydd

Ffôn: 01633 656656

E-bost: pova.team@newport.gov.uk

Torfaen:

Ffôn: 01495 762200

E-bost: socialcarecalltorfaen@torfaen.gov.uk

Ffacs: 01495 766686

Os oes argyfwng ac mae angen i chi gysylltu â ni tu allan i oriau swyddfa ffoniwch ein **Tîm Dyletswydd Argyfwng** ar: **0800 328 4432**